

E. O.

**"Istorija awtomaticzeskoj
elektroswarki", A. A. Czekanow,
Moskwa 1963 : [recenzja]**

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 9/2, 324-325

1964

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej Perepeczko, *Na łasce prądów morskich*. Wydawnictwo Morskie, Gdynia 1963, s. 63.

Popularna broszura o prądach morskich omawia niemal wyłącznie zagadnienia historyczne: rozwój naukowych badań prądów morskich oraz wykorzystywania tych prądów do badań okolic podbiegunowych (rejs „Jeannette” w związku z wyprawą Nordenskiölda, słynny dryf „Frama”, historia radzieckiej stacji „Biegun Północny”), do badań nad transoceanicznymi szlakami żeglugowymi ludów pierwotnych i dla celów poczty butelkowej.

Z. Br.

P. I. Gnyp, *Rozwytok gazyfikacji Ukrainy (istoriko-techniczny narys)*, Wydawnictwo Akademii nauk Ukrainoskiej RSR, Kyiw 1963, s. 180, ilustr. 47.

W ramach wydawnictw Działu Historii Techniki i Przyrodoznawstwa Akademii Nauk Ukrainoskiej SRR ukazała się interesująca praca P. Gnypa o *Rozwoju gazyfikacji Ukrainy*. Dwa rozdziały książki omawiają: *Początek produkcji wykorzystania gazów palnych* oraz *Rozwój produkcji sztucznych gazów palnych na Ukrainie w latach władzy radzieckiej*, trzeci obejmuje gazyfikację Ukrainy na bazie gazów naturalnych. Ostatni paragraf tego rozdziału poświęcony jest perspektywom dalszej gazyfikacji Ukrainy.

Czytelnika polskiego najbardziej zainteresują fragmenty książki dotyczące Ukrainy zachodniej, gdzie do ostatniej wojny działali inżynierowie przede wszystkim polscy.

Tak więc na s. 14—15 mówi autor o założonej w 1858 r. gazowni we Lwowie, który był jednym z pierwszych miast ukraińskich oświetlanych gazem świetlnym. Pisz też P. Gnyp o pierwszym okresie wydobywania gazu ziemnego w Daszawie (s. 82—84) i o wyrobie gazoliny w Borysławiu z gazów towarzyszących ropie (s. 96—97). Sporo informacji dotyczących zachodniej Ukrainy znajduje się w obszernym chronologicznym zestawieniu ważniejszych zdarzeń i osiągnięć w zakresie gazyfikacji terenów ukraińskich. Natomiast w bibliografii, obejmującej 378 pozycji, nie uwzględniono prac polskich, choć niektóre z nich są cytowane w tekście książki.

E. O.

A. A. Czekanow, *Istorija awtomatycznej elektroswarki*. Izdatielstwo Akademii nauk SSSR, Moskwa 1963, s. 158, ilustr. 51.

Wydana przez Instytut Historii Przyrodoznawstwa i Techniki radzieckiej Akademii Nauk *Historia automatyzacji spawania elektrycznego* stanowi interesujący przykład obejmowania przez historię techniki najnowszego jej etapu oraz wykorzystania materiału historycznego dla określenia kierunków postępu pewnej dziedziny techniki również i w przyszłości. W ten sposób praca ta nie tylko spotkać się może z zainteresowaniem historyków techniki, ale i ma wyraźne znaczenie praktyczne dla specjalistów-spawalników.

A. Czekanow rozpoczyna książkę od prac wynalazców spawania łukowego N. Bienardosa i N. Sławianowa, którzy już na przełomie wieków XIX i XX zwrócili uwagę na automatyzację procesu spawania; wiele miejsca poświęca dalej doktorowi E. Patona i stworzonego przez niego w Kijowie Instytutu Spawania Elek-

trycznego, nie zaniedbuje jednak omówienia osiągnięć inżynierów i uczonych różnych krajów aż do lat ostatnich. Końcowy rozdział pracy poświęcony jest zadaniom, jakie będą stały przed spawaniem elektrycznym w ciągu najbliższego dwudziestolecia.

E. O.

Z CZASOPISM

Z DZIEJÓW PLACÓWEK PAN I OŚRODKÓW NAUKOWYCH

„Nauka Polska” prowadzi stały dział *Z prac placówek PAN i ośrodków naukowych*¹. Zamieszczane w tym dziale artykuły sprawozdawcze zawierają w wielu wypadkach oprócz informacji o dzisiejszej organizacji i kierunkach pracy oraz o najnowszych osiągnięciach placówek naukowych również materiał do ich dziejów.

Tak więc w nrze 1/1963 prof. Stanisław Lorentz w artykule *Muzeum Narodowe w Warszawie jako placówka naukowa* kreśli rozwój zainteresowań naukowych muzeów polskich, pokazując na tym tle anachronizm stanowiska pierwszego kierownika Muzeum Narodowego (do 1935 r.), które programowo odzęgnywało się od prac naukowych. W tymże numerze prof. Bronisław Biliński omawia dzieje Stacji Naukowej PAN w Rzymie od chwili rozpoczęcia w 1886 r. prac przez Expedito Romana Akademii Umiejętności.

W numerze 2/1963 dr Andrzej Ropelewski publikuje artykuł *Czterdzieści lat polskich badań w dziedzinie rybołówstwa morskiego*, omawiający prace Morskiego Laboratorium Rybackiego działającego w Helu w latach 1923—1932, Stacji Morskiej w Helu (lata 1932—1939) oraz Morskiego Laboratorium Rybackiego, uruchomionego w Gdyni w 1945 r. i włączonego w 1949 r. do Morskiego Instytutu Rybackiego.

W numerze 3/1963 prof. Włodzimierz Niemierko poświęca część wstępną artykułu o Instytucie Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego zarysowi dziejów tej powstałej zaraz po I wojnie światowej placówki; prof. Julian Lambor, pisząc o Państwowym Instytucie Hydrologiczno-Meteorologicznym rozpoczyna przegląd historyczny od roku 1655, kiedy w Warszawie rozpoczęto jako w jednym z pierwszych miast europejskich regularne obserwacje meteorologiczne, a prof. Witold Wierzbicki w artykule *Powstanie i rozwój Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej* nawiązuje do prac uczonych polskich z przełomu wieków XIX i XX oraz do działalności założonego w 1921 r. na Politechnice Warszawskiej Warszawskiego Towarzystwa Politechnicznego. Również prof. Jan Reychman rozpoczyna w nrze 4/1963 artykuł o Polskim Towarzystwie Orientalistycznym od zarysu dziejów tego powstałego w 1922 r. towarzystwa.

Choć informacje historyczne podawane w artykułach tego działu „Nauki Polskiej” są przeważnie zwięzłe, stanowią one dla historyka nauki polskiej XX wieku ważny materiał.

E. O.

We wspomnianym wyżej artykule o Państwowym Instytucie Hydrologiczno-Meteorologicznym zabawnym nieporozumieniem jest podpis pod fotografią budynku Oddziału PIHM w Gdyni, głoszący, że przedstawia ona „gmach PIHM na Biełanach”.

¹ W dziale tym w nrze 6/1962 ukazało się sprawozdanie *Z prac Zakładu Historii Nauki i Techniki* omówione w notatce W „Nauce Polskiej” o historii nauki w nrze 3/1963 w „Kwartalniku”.